

ning? Og at Pengene for Hestene som kjøbes til Napoleons Armee, flyde ind i samme Kasse, medens de i Landet betales med Papir? Hvor længe skal vi lide alt dette? og hvorfor skal vi lide det? Vel veed jeg, at Seiren, vi fægte for, er den Lykke fremdeles at regjeres af Danmark, og jeg indser nok, at denne Lykke er stor, og at den bragte Norge i flere Aarhundreder til en Spidse af Borgerheld, som det ellers aldrig vilde have naaet, hvilket den gamle norske Historie noksom bekræfter, i hvilken aldrig en eneste Gang fremkommer Exempel paa, at dette Land har havt saa mange Riddere, altsaa heller ikke saa mange store Mænd —. Hvad tænker dog Danmark paa? føler det sig sterkt nok til at trodse Rusland, England og Sverige?»

I Ansøgning ang. fast Bopæl for Biskop i T.hjem, (Reskr. 17. Aug. 1804) anfører Bugge, at det var vanskeligt at erholde Værelser i T.hjem, vanskeligt at flytte med et stort Archiv samt at Bispestolens Indtægter vare betydelig formindskede ved sidste Vakance. — — Thi bevilges og fastsættes:

1. At den Fru Halck forhen tilhørende, men nu af Biskop Bugge købte Gaard i T.hjem maa indkjøbes til en fast Bolig for Biskoperne sammesteds for 7000 Rdlr. med de Vilkaar, at den af Biskop Bugge strax fuldkommen istandsættes og i Fremtiden vedligeholdes af nærv. og efterk. Biskoper og afleveres i aabodsfri Stand &c.

I 1804, netop ved hans Ankomst hertil, blev Bugge med 13 av 30 Stemmer valgt til Vicepræses i Vidensk. Selskab, medens de øvrige Stemmer faldt paa Adeler, Angell og Wille. Men allerede det paafølgende Aar begjærer han sig entlediget fra denne Bestilling og lader i en Samling oplæse en Skrivelse til Sekretæren fra Selskabets høie Præses, gaaende ud paa, «at da Biskop Bugge, efter hans Ønske er entlediget fra hans Præsidium, hvilket han saa vel og med saa megen Held i nogen Tid haver forestaaet, saa bliver nyt Valg at foretage». — — Men samme Dag overdrages Sekretæren, Pastor Schavland, paa Selskabets Vegne at anmode Bugge om fremdeles at vedblive som Vice-Præses, hvori han ogsaa sees at have indvilget, idet han indbyder til en Sørgefest i Anl. Præses' dødelige Afgang 7. Dec. 1805 og foreslaar derhos at anmode Kronprinds Frederik om at optræde som Selskabets høie Præses m. m. Bugge sees fra denne Tid at have

fungeret som Selskabets Vicepræses til og med 1815 da Carl Johan optræder som dets (Præses og) Protektor.

Men den 26. Januar 1820, netop paa Kongens Geburtsdag, da Vicepræses, N. S. Schultz holder Festtalen, oplæser Sekretæren, Adjunkt Møller, en til ham samme Dag indløben Skrivelse fra Biskopen, hvori han udmelder sig av Selskabet.

Ved sin Afsked fra T.hjems Bispestol 1842 modtog Bugge en egenhændig undertegnet Skrivelse fra Carl Johan og ligesaa hændrende Skrivelse fra det samlede Præsteskab i hele Provstiet, saavel som fra mangfoldig enkelte Geistlige i Trondhjems Bispedømme.

HANS RIDDERVOLD.

Søn af Skibsfører R., er født i Aasgaardstrand 7. Novbr. 1795, foer i nogen Tid tilsøs, men begyndte derpaa at studere, og blev 1813 Student fra Christiania Skole første Gang Exam. art. afholdtes sammesteds; var 1814—17 Const. Adjunkt ved nysnævnte Skole, theol. Kandidat 1819; samme Aar res. Kapl. til Fredrikstad og Overlærer ved Borgerskolen sammesteds, som under hans Bestyrelse udvidedes betydeligt og søgtes meget; blev 1832 Sognepr. til Fredrikshald, 1841 til Norderhof, som han ei tiltraadte, da han i 1842 blev Sognepræst til Østre Toten og i Januar 1843 Biskop i T.hjems Stift, og endelig, i 1848, Statsraad. Tog sin Afsked 1872 efter et virksomt og daadfuldt Embedsliv. Holdt sit Embedsjubilæum 16. Novbr. 1869. Døde i Juli 1876, altsaa 81 Aar gammel. Storthingsmand 1827, 28, 30, 33, 36, 37, 39, 42; for T.hjems By 1848, en Del af Sessionen.

Har flere Sønner, hvoraf ikkun anføres:

Adolph Riddervold, født 1825, Kand. Theol. 1848, var først i længere Tid Lærer ved den herværende Realskole og ansattes 1861 som Lærer og Bestyrer af Døvstumme-Institutet i Trondhjem, i 1872 som Sognepræst til Bjugn. Gift med Sognepræst Storms Datter.

HANS JØRGEN DARRE.

Født 27. Septbr. 1803, Søn af Sognepræst til Klæbo, Jac. Darre, deponerede fra T.hjems Skole 1821, theol. Kand. 1827; var fra 1828 pers. Kap. hos Faderen og fulgte denne i Klæbo Sognekald 1833, hvor han tillige blev Forstander og Førstelærer ved

det der i 1838 oprettede Skolelærer-seminarium, Provst i Daler-nes Provsti 1843, hvorfra han fratraadte 1848; blev 1. Marts 1849 Biskop i T.hjems Stift og samme Aar Ridder af St. Olafs Ordenen. Tog Afsked 1860 med 1000 Sp. Pension. Er lidende af Gigtsmerter, men beskjæftiger sig med historiske Optegnelser og har i de sidste Aar holdt offentlige Foredrag paa Vidensk. Selskabs Sal over forskellige Emner, første Gang over Kong Sverre og hans Birkebeiner. Valgt til Præses i Vidensk. Selskab, hvorfra han fratraadte 1872 da han fulgte sin nygifte Datter, Amalie, gift med Bergmand Nicolai Buchholdt, til Spanien hvor han (B) er ansat ved et Bergværk, tæt ved Portugals Grændse. Endel af Vinteren tilbragte Darre ved et Bad i Lissabon. Døde den 11. Marts 1874, i sit Hjem hos Datteren i Spanien. Hans Baare med Liget blev i Decbr. 1883 ført til Trondhjem for her at lægges i indviet Jord da saadant ikke tilstedes i Spanien for Ikke-Katolikere.

ANDREAS GRIMELUND.

Søn af Gaardbr. Grimelund i Aker, født 26. Januar 1812, theol. Kand. 1835; udnævntes 1844 til res. Kapellan i Nannestad, og 1847 til res. Kappelan i Ullensaker. Blev 1851 udnævnt til Lærer ved det praktisk-theol. Seminarium i Christiania, 1856 til Sognepræst til Gerpen og 1860 til Biskop i Thejms Stift. Utgivet flere Skrifter. Ankom hertil 19. Juli 1861, var meget anseet, en Hædersmand af høi Rang. Tog sin Afsked 1883 og forflyttede saa til Christiania, hvor han døde 3. Januar 1896.

STIFTAMTMAND FREDERIK RANTZOW.

var ansat som Stiftamtmand i Trondhjem fra Aarene 1748 til 1766 da han tog sin Afsked, Aaret før Adresseavisens første Ud-gave. I de paafølgende 16 Aar er det sandsynligt at han har levet i Trondhjem som Pensionist, hvilket fremgaar deraf, at han oftere overføres en eller anden Bestilling. Saaledes i 1777 i Forening med Toldprok. Evensen at paakjende en Del Tvistigheder imellem Byens 12 Mænd og endel Udliggerborgere. Vist er det at han døde i Trondhjem i Mai 1780, nedsat i Domkirkens Grav-kjælder.

Han eiede og beboede nuværende Enkemd. Aagaards Gaard

lige over for Frue Kirke, kopuleret 1731, hans Gemalinde døde 1791. En anden Beretning siger:

Stiftamtmand Rantzow blev afsat paa Grund af Taabelighed. Han eiede Rønningen, hvor han døde 10. Mai 1780. Hans Enke — 2den Hustru — var Søster af Geheimeraadinde Schøller. Hans Søn Frederik — Landraaden — var af første Ægteskab.

STIFTAMTMAND DIDERIK OTTO VON GRAMBOW.

Var Stiftamtmand i Trondhjem fra 1766 til 1772, født 4. April 1732. Aarsdagen efter hans Dødsdag, den 15 April 1774, afhol-der Provst Steenbuck en Lovtale over Grambow, hvoraf hidsæt-tes, efter at han gives saadan Titel:

«D. O. v. Grambow, Ridder af Dannebrogen, Vicepræses af Overhofretten, Medl. af det K. n. Vid. Selskab og af det ved Georg-Augusts-Universitet i Göttingens blomstrende tyske Sel-skab» —.

«Hans Fader var Gen. Lieut. i dansk Tjeneste. Blev i sit 13de Aar Page ved Hoffet, 1751 beskikket til Hofjunker og paa samme Tid sendt til Sorø Akademi. Var saaledes ved Hoffet i 7 Aar. Efter 2 Aars Ophold i Sorø reiste han, som Skik og Brug var i disse Tider, til Udenl. Universiteter, til Leipzig og Göttingen. Derfra, 1756, tilbage til Fædrelandet. Blev samme Aar Kammerjunker. Indtraadte, 1765 i Ægteskab med en Frøken Lenthe-Adeler. Beskikkedes, 1766, til Stiftamtmand i Trondhjem og Amtmand i T.hjems Amt.»

«I Embedet mødte vor Gråmbow ikke alene de almindelige Besværligheder, vigtige Embeder have i Følge med sig; men han tiltraadte det og under de største Vanskeligheder, og forefandt stor Forvirring og Fordærvelse i mange Ting. Intet afskrækkede ham; var der endog en gordisk Knude, han havde Sværd til at overhugge den» — —.

Sit Embede førte han paa en Tid, da Kornpriserne vare stegne til det højeste over hele Europa; en Omstændighed, som sætter det hele Parlament i Virksomhed i det frugtbare England, der dog for det meste græmmer sig over, ikke at kunne sælge og vinde nok. Hvilket Særsyn maa det ikke være i vort kolde Norden, hvor der altid maa kjøbes, hvor Mangelen ofte grændser til Hungersnød! Grambow var ikke forsagt. Faa Penge; alting

dyrt; intet Forraad; tunge Kaar: intet Raad, uden streng Spar-somhed. Til denne Ende gjorde han mange gode, ret vise og for-synlige Foranstaltninger — —. Han besad lykkelige Naturga-ver. Det alvorlige, det mest Rørende og Ubehagelige kunde han afhandle, uden at det efterlod mindste Rynke eller Krylle i hans Aasyn. Saasnart han forlod Skriverbordet, var han munter. Al-vorlige Embedsforretninger kræver Sindsforfriskning, og denne søgte han i Selskab hos sig selv eller andre. Selskaber maatte efter hans Tanker være behagelige. Det ansaa han for en Svag-hed, og uværdigt den fornuftige Mand, der at ville være Lovgi-ver, eller det Fløj, alle skulde see efter.

Sjelen i det selskabelige Liv, og en stor Del af Opdragerkun-sten maa være: at vide, hvad der hører Omgang og Velanstæn-dighed til, overskue det, men skikke sig efter det Nærværende. Munter var han selv. Munterhed behagede ham. Men Stikken, bidende Ord, ansaa han for det menneskelige Livs svorne Fiender, for Virkning af en slet Opdragelse eller sort Galde. Han havde just ikke den bedste Udtale, men talte dog med Liv og Styrke. Han var venlig mod Alle. Han var en Herre, sin høje Stand fuld-kommen værdig, og ansaa det stedse for lavt, fornedrende, endog at støde Undermænd for Hovedet —. Venskab holdt han altid i stor Ære — —.»

«Han opførte her en meget skøn Bygning, der endnu, som en af Byens Prydelser, bærer Minde om hans gode Smag.»

(Afg. Ritm. Krogh fortæller dette, i sine efterladte Papirer anderledes, at det nemlig var Trondhjems Borgere som opbyg-gede hiin store Gaard (den nuværende Realskole) nu Kunstindu-strimusæet som en frivillig Gave til Stiftamtmand Grambow, den samme Gaard som senere indkøbtes af den Beyerske Familie.

Grambow blev i 1772 beskikket til Stiftamtmand i Christi-ania. Ved Hjemkomsten fra en Reise i Stiftet, da hans Kone havde indbudet et Selskab for ham, var han syg, holdt sig kjæk den Dag, men døde snart derpaa, den 15. April 1773 i en Alder af 42 Aar 11 Dage, efter et Ægteskab af 6 Aar, uden Livsarvinger.»

Efter Stifts-Kopibog 14. Aug. 1772 findes en Skrivelse fra Grambow til Magistraten, hvori denne meddeles Beretning om sin Forflyttelse til Aggerhus og hvorefter Laugmand Mølmann optræder som Konstitueret.

Egentlig var en Oeder udnævnt til Stiftamtmand efter Gram-bow, men blev igjen berøvet sit Embede fordi han havde været med under Struensees Ministerium.

I Stiftsavisen findes et mærkeligt Aktstykke angaaende Gram-bows Klage over Etatsrd. Henr. Hornemanns haardnakkede Neg-telse af at ville overtage et Værgemaal og skrev derover en Be-sværing til Kongen, hvori det bl. Andet hedder:

«Den Myndighed, som en Stiftbefalingsmand især udi et saa langt bortliggende Stift behøver til D. K. Ms. Tjeneste til de Umyndiges og Publici Nytte at gjøre Foranstaltninger, og at slige Sager, som ei bør henvises til Landets Lov og Ret ved hans Kjendelse og Resolution skal bestemmes, — er her aldeles ukjendt og foragtet. Endskjønt D. Maj. allernaadigst har beskik-
ket mig til Stiftets høieste Civiløvrighed, bestaar dog Subordina-tionen a parte officilium (?) ikkun i prægtige Titler og Komplimenter, da Egenraadighed og Egennyttighed hos en Del Betjente har været deres Handlingers eneste Rettesnor. Udi denne Til-stand har jeg tiltraadt mit Embede; jeg har hidtil vidst at haandt-hæve min Anseelse og dette er den første Leilighed ved hvilken baade mindelig Forestillinger og lovlig Omgang Intet have for-maaet.»

Til forannævnte Gaard hørte det lige over for beliggende store Træskur, dengang beregnet til Vognbod, Vedbod &c. For en 30 Aar siden blev den kjøbt af et Interessantskab og indret-tet til Ridehus. Saa vilde Skjæbnen, at det uhyre Skur skulde atter sælges til Nordenfj. Kreditbank^m for 2200 Spd. for sammesteds at danne sig Lokale, fra Nyt af at opføres af Grundmur.

GENERAL m. m. JOHAN WIBE von der OSTEN.

Er født i Trondhjem 8. Aug. 1708, hvor hans Fader, Otto Frid. von der Osten, var Kommandant. Sønnen avancerede, efter længere Ophold i Tyskland, hvor han gjorde Tjeneste med i Syv-aarskrigen og tilegnede sig derved en eiendommelig Blanding af det tyske og norske Sprog, saavel i Skrift som i Tale, efterhaan-den op i højere Grader og gjenfindes hyppig i Bladene som Kom-mandant og (1765) som kommanderende General nordenfjeldsk. Og endelig hendte den Synderlighed, at denne Kommandant til-

lige i 1772 udnævntes til Stiftamtmand, hvilket (B. Moe 241) fortæller saaledes:

«Den berømmelige G. Chr. Oeder var, da man gjerne vilde fjerne den fortjente Mand, især fordi han havde været brugt under Struensees Ministerium, egentlig udnævnt (1772) til Stiftamtmand i Trondhjem; men da det Parti, som den 17de Januar 1772 havde faaet Magten i Hænde, gjerne vilde have ham sendt bort, benyttede man et flaut Paaskud til ved et Magtsprog at tage Embedet fra ham igjen inden han havde tiltraadt det, og satte v. d. Osten til at være ei allene militair Øvrighedsperson, men og tillige Stiftamtmand.» Smith oplyser, at en Fyhn, senere Hospitalsforstander, var Ostens Fuldmægtig paa Stiftskontoret. I et Forsvar for Fyhn udtaler Smith sig saaledes:

«At være Fuldmægtig, hvor Principalen intet kan eller vil arbeide, er altid et fristende og hadefuldt Arbeide.» Det synes heraf at fremgaa, at Hr. Osten ikke udmærkede sig synderlig som Stiftamtmand. I Anledning hans Udnævnelse som saadan foregaa store Honnørs af Borgerkompanierne, v. Adresseavisens Aargang 1772 nr. 42. I en Rundskrivelse dat. 9. Octbr. 1772 til «alle sine Undergivne» meddeler han Bekjendtgjørelse om, at han tillige er beskikket til at være Stiftamtmand. Hans Opsatser i Bladene bærer et ganske eiendommeligt Præg og giver noksom tilkjende, at Ortografien ikke var hans Sag. Blev Ridder af D. 1767 med Symbol: «Recte & integre».

Døde 10de Januar 1800. Hans Frue, fød Krogh, døde 1797, begge henlagte i det Schøllerske Gravsted i Domkirken, Lagthins sydlige Del.

I 1772 skriver han i Bladene om «Uorden og Excession», der forvoldtes af den delemhorstiske Bataillon, saa at Byens Indvaanere udi deres lovlige Veie og Haandteringer ei mere kan være betrygget for Vold og Overlast endog paa Liv og Lemmer.» Paa Kalvskindet blev der skudt paa en Bagerdreng, saa man frygtede for hans Liv. Det paafølgende Aar hedder det:

«Istedet for den afmarcherende Delmenh. Bataillon oprettes til en bestandig Garnison 2de Kompanier, der hidsendes søndenfjeldsk fra bestaaende af: 1 Major som Kommandør. 1 Kapitaen. 2 Pr. Lieutnanter. 4 Sec. Lieutnanter. 14 Underofficerer. 6 Tamburer. 172 Gemene. 1 Profos. Desuden: 1 Reg. Qvartermester (Klinenberg) og Auditør og 1 Feltskjær (Fischer).

Alt dette foregik i Ostens Tid ligesom og Excerpladsen paa Hlademoen da først (1773) blev opryddet. (Igjen nedlagt 1866).

Samme Tid herskede Blodgang, der borttrykkede mange Menesker, 7 a 11 paa hver Gaard overalt omkring i Stiftet. Paa flere Gaarde vare alle Beboere uddødde. Da endelig Forføiningen fra Kjøbenhavn gjordes til at standse Sotten, kunde v. d. Osten indmelde, «at saavel i By som Bygd var denne Farsot mærkelig aftaget.»

I 1788 blev han entlediget som Stiftamtmand, og i 1788 ligeledes som Kommandant, efterfulgt, i første Egenskab af Koren og i sidste af General Krogh.

Den i 1772 paa Munkholmen hensiddende Statsfange, dansk General Falckenskjold, udtaler sig saaledes om Osten:

— — «Alt var afhængigt af General v. Osten som var Landfoged og Gouvernør i Trondhjem. Man sagde, at han var en stor Ven af Foræringer og undsaa sig ikke fra at forlange saadanne; men jeg havde ingen at tilbyde ham.»

V. d. Osten beboede Enkemadame Lundgreens nuværende Gaard ved Torvet, nu Hotel Phønix (1919). Var Medlem af Vid. Selskab fra dets Oprettelse, 1760.

Denne v. d. Osten havde sin Sommervilla paa en Gaard Kulsaas, nær ved Lerbroen, hvor der endnu findes interessante Spor af ældgamle Tapeter i Værelserne.

Sammesteds boede senere en:

CAPITAIN J. O. von der OSTEN,

formentlig den samme som senere — 1787 — sees under Titel af Major at have færdedes i Trondhjem. Han blev i dette Aar gift med en Frøken Elisabeth Selmer. Han døde i Octbr. 1821 under Titel af Oberstlieutnant, hans Kone døde faa Mdr. forud, begge paa Gaarden Kulsaas.

Fremdeles findes:

LIEUTNANT JACOB FREDERIK v. d. OSTEN,

fød 1717, Broder af J. W. v. d. Osten der 1747 nævnes som Kopuleret og hvis Frue afaar ved Døden i Januar 1797.

STIFTAMTMAND WILHELM FRIMAN KOREN.

Optræder som Stiftamtmand 1782, efter v. d. Osten, men vedblev som saadan ikkun i 4 Aar. 1783 optaget som Medlem af V. S.

Smith siger om ham:

«Det er en Ynk med den gamle Korens Søvngættighed, Mistroiskhed og Raadvildhed (ang. Mangel paa Foranstaltninger mod den alm. Hungersnød i Misvextaaret 1784).» I dette Aar drager han til Kjøbenhavn og ved hvilken Anledning Smith advarer imod at lægge nogen Vægt paa Mandens Udtalelser angaaende Skovvæsenet som Koren tror er i bedste Stand, medens Smith anseer Skovene som noget nær ødelagte. «Hele Strækninger», siger Smith, «har jeg seet nedhuggede, andre afbrændte, dels ved Vaadeild, dels ved Torden; i Egnen ved Røraas er paa en Strækning af 2—3 Mile end ikke et Træ, og dette vil man kalde god Tilstand. Koren vil endog have Glasværker anlagte, en Indretning, hvortil overordentlig megen Skov medgaar, og hvis Skadelighed eller Umulighed allerede er prøvet. Koren maa høres med Varsohmhed — —, ikke let kan nogen Embedsmand have flere politiske Særheder og Fordomme end han.»

Smith vedbliver at tale om et ynkeligt Subject, en Søn af Biskop Bang med Titel af Justitsraad med en Examen juridicum, gift med en Datter af Fru Lysholm, «altsaa en stor Mand». — — Dette Menneske, som intet har lært, og intet har villet lære, og i denne Dag intet foretager sig uden at leve i Gjestebuder og gjøre en fornem Figur, skal Koren have i Sinde at ville faa indskudt som Stiftamtmand i Trondhjem. Dette er ved første Øiekast et daarekistegalt Forsøg, men Planen er ikke saa galt anlagt og kunde let lykkes til Skade og Vanære for Regjering og Land, dersom det ikke forebyggedes.

Efter Rygtet skulde da Bang gratis overtage Emebedet da saavel Koren som v. d. Osten ere for gamle til at reise. Men hvad bør man dømme om Koren ifald han proponerer sligt?»

Senere hedder det dog, at Koren ikke har været at formaa til at gjøre hiint Forslag uagtet Fru Lysholm skal have sat an paa ham, ja han skal endog have sagt, at han med al Magt vilde modsætte sig et saadant Valg, og dermed, siger Smith, «er den gamle Korens Ære reddet».

I en Skrivelse af 27. Decbr. 1785 hedder det, at Koren, efter et Rygte, skal ventes her op igjen (var da i Kjøbenhavn) da man ingen Pension vil unde ham. Men Smith beder for den gamle Mand og siger, at da Bang nu gaar paa Gravens Rand, vilde en ny Biskop og Stiftamtmand gjøre store Ting og bringer atter paa Bane sin Attraa efter at blive Visitator. Derimod ønsker han ikke at blive Biskop skjønt han af adskillige Trøndere, hvorblandt Generallieut. von Krogh, er opfordret til at attraa T.hjems Bispeembede.

Efter hvad Bladene oplyser, har Koren, rimeligvis som Constitueret, afløst gamle v. d. Osten, men sees allerede i 1785 at være afreist til Kjøbenhavn.

August s. A. sees han dog at være kommen tilbage og optræder atter som Stiftsbefalingsmand for strax derpaa at aftræde idet han endnu i samme Maaned afreiser til Kjøbenhavn i Følge med Stiftamtmandinde Mølmann.

STIFTAMTMAND THORKILD FJELDSTED.

Fød i Island 1740, blev Student 1758; Sagfører saavel for Høiesteret som for alle Over- og Underretter i Danmark og Norge 1767; Laugmand over Færøerne 1769; Amtmand i Finmarken 1772 da han blev gift med Anne Wildenroth, med hvilken han avlede en Datter. Aar 1774 Medl. af det danske V. S.; Amtmand paa Bornholm 1778; Laugmand over Christiansands Laugstol 1780; Stiftamtmand over T.hjems Stift 1786; oplæste for det Kongl. norske V. S. paa Islandsk Kong Magnus Olsens Historie af Sturlesøns Heimskringla, med Anmærkninger, den 14. Juli 1788; forlod T.hjem den 6te Juli 1795; blev Meddirektør over General-Postamtet i Kjøbenhavn 1796, og døde 19. Novbr. samme Aar. Benævnte Forelæsning foregik under Kronprindsens, senere Fred. 6tes, Ophold i Trondhjem, efter Forslag af Rektor Smith, ved Bülow. Wille benævner ham, Fjeldsted, med: «Vor sande Aristid med den ypperligste Karakter, de herligste Kundskaber, den ædleste Tænkemaade.»

Denne Mand, der hyppig gjenfindes i Bladene, synes at have udfoldet megen Virksomhed og udgav derhos nogle Skrifter, blandt hvilke findes: Forslag til Bygdemagaziners Oprettelse i T.hjems Stift.

I Mai 1788, da man paa denne Tid havde det umaadelig travelt med storartede Forberedelser til Modtagelse af Hs. Kgl. H. Kronprindsen, hvoriblandt Borgerskabets Indexceren rimeligvis ikke ansaaes for det Uvigtigste, fremtræder Fjeldsted i en Opsats, hvori han beklager sig over, «at anseelige og formuende Borgere undrage sig fra Exercisen og tilsidesætter den Agt de ere sine Medborgere skyldige ved enten virkelig at udeblive eller, og i sit Stæd at anskaffe saadanne Personer, som hverken Kaptainen eller de til Exercisen mødende brave Borgere kan med Anstændighed antage &c.» — og truer tilsidst med en passende Undgjeldelse m. m.

Endelig oprandt den store Dag! Kronprindsen ankommer (den 10. Juli 1788) Kl. 11 om Aftenen under Alskens Høitidelighed, Parade af Militaire og Borgerchoret, Cour af Embeds- og Borgerstanden m. m. m. Men allerede den paafølgende Dag afreiser Prindsen med sit talrige Følge, hvoriblandt 2 Durchlaughtigheder til Øisanden for at overvære den der etablerede Lystleir, og forblev der uafbrudt i flere Dage. Endelig kom han tilbage og besaae da i et Par Dage Byens Mærkværdigheder, deriblandt Museet m. m. i V. S. paa hvis Sal, der nylig forud var aabnet og indviet, holdtes «et grundigt og smukt» Foredrag af Stiftsprovst Hagerup, der med Frimodighed udtalte sig for et Universitets Oprettelse i Norge. Her var det ogsaa, at Fjeldsted, efter Anmodning af Prindsen, forelæser ham et Stykke af «Snor Stulæ Heims Kringla» i det islandske Sprog, «som Han med alernaadigste Velbehag anhørte.»

Smith maa forøvrigt ikke have havt ret høie Tanker om Fjeldsted; thi i Anledning af nogle Forhandlinger betræffende Handelen i Finmarken siger han: «Sandelig Fjeldsted behøver ej, at hans Minde som Amtmand i Finmarken skal fornyes. Han er der udødelig som en Levetzau i Norge. Æresmedlem af Borgerklubben 1787, efter Forslag af 47 Medl.

Formentlig var det en Broder af denne Stiftamtmand,

ANDREAS FJELDSTED

der var Amtmand i Romsdalen og 1760 blev forflyttet i samme Egenskab til Buskeruds Amt.

Fortsættelse af Stiftamtmand Fjeldsted. (Efter Stiftstid.).

I sin Indberetning 1788—89 findes der følgende Passus om Trondhjems Stads og Amts Adgang til Læger:

«Der er i denne Tid ingen Hjælp eller Redning hverken imod Saar eller Benbrud forhaanden. De chirurgiske Patienter maa søge Hjælp hos Skarpretteren og endnu mere vankundige Fuskere.»

Nu i 1874 har alene Trondhjem og nærmeste Omegn 20 Læger. Hertil maa dernest regnes samtlige private og offentlig ansatte Læger omkring i Amtet, ikke at tale om de mere eller mindre renommerede Kvaksalvere.

STIFTAMTMAND GERHARD GREVE AF MOLTKE,

Kammerherre m. m. er født 20. Febr. 1764, var Stiftamtmand i Trondhjem efter Fjeldsted fra 1795 til 1802, altsaa i 7 Aar, forenede det Huitfeldske Navn med sit eget ved Tiltrædelsen af det Huitfeldske F. K., havde Titel af Kammerherre, Geheime-Konferentsraad, forhen Stiftamtmand i Fyen, Rid. af D. 1803, R. af Elefanten og tillige D. B.-mand 1840, var forud til 1789 Auscultant og derpaa Assessor i Høiesteret, forsat 1802 til Stiftamtmand i Aggershus, hvor han desuden indtog Regjeringskommissionens andet Medlem (fra 1807). Formedelst sit simple Væsen, velvilige Sindelag og Attraa efter at takkes Almuen, var han meget yndet af denne, ligesom han visseligen var en Mand af den redeligste Karakter og Villie (Aal). Men hans Hu stod til Danmark og hans store Eiendom der, og han forlod snart sin Stilling i Norge som Medlem af Regjeringskommissionen til at han kan betragtes som en virksom Deltager i dens Forretninger. Han døde i en høi Alder paa sit Gods i Fyen, paa Glorup, i Decbr. 1851. Var gift med Berthe Sophie Bille. Medl. af V. S. 1792.

I 1796 lader han bekjendtgjøre en Allarm: Befaling, at al offentlig Instrumentalmusik indtil videre skal ophøre paagrund af Enkedronningen, Juliane Maries dødelige Afgang.

Moltke sees i 1798 at have været Direktør (i Forening med Knudzon og Moe) af den i Trondhjem etablerede Filialafdeling af den i Christiania oprettede dansk-norske Speciesbank med et Fond af 200,000 Rdl. Species.

I 1801 sees han i et Avertissement og i høitragende Ord at approbere det af M. C. Peterson oprettede borgerl. Artillerikorps,

der vegeterede her til ud i nogle og tyve Aarene med Peterson og Rachløw som Kapitainer.

FREDERIK ADELER.

Friherre 1785 og Herre til Gimsø, Geheimekonferentsraad, Kammerherre, Overpræsident i Kjøbenhavn, Stork. af Dannebrog 1804 og Dbmd. er født 1764 og døde pludselig i Kjøbenhavn 1816, efter i flere Aar at have lidt af periodisk Sindssvaghed. Blev fra 1. October 1802 Stiftamtmand i Trondhjem og 1804 Amtmand i Holbæks Amt i Danmark. Denne Adeler, eller rettere hans Enke, kom i Besiddelse af Gimsø Kloster ved Skien, men hele Eiendommen solgtes kort Tid efter til Didr. Cappelen. Hvorledes alt dette gik til, findes beskrevet i Norske Stamtavler, udgivet af V. Lassen. Gift 1786 med Bertha, Komtesse af Moltke Bregentved født 1767 død paa Adellersborg 1846. Havde en Datter Sophie Hedevig født 1795 død 1859. Var gift med Kammerherre Herman Løvenshiold, Amtmand i Svendborg.

Det fremgaar af alt hvad der findes i Trondhjemske Blade fra Adellers Ophold her 1802—4, at denne Mand har udfoldet en ualmindelig Virksomhed som Stiftamtmand i T.hjems Stift. Man skal forgjæves søge i Historiens Annaler efter en Mand paa det Standpunkt, som har nydt en saa overvættes Anerkjendelse, fra Høie og Lave; og hans Afreise herfra i 1804 opvakte Sorg og Bedrøvelse allevegne fra, i Opraab fra forskjellige Hold, paa Vers og i Prosa. Aargangen Adresseavisen 1804 vil især afgive Bevis for, at Adeler var mere end almindelig elsket og anerkjendt og ved Afreisen den 23. Juni 1804 vistes den bortdragende nesten kongelige Æresbevisninger.

Samtlige Aktstykker, som findes i Aargang 1804 ere mærkelige nok og hvorefter her fremkommer i Uddrag som følger:

Aarene 1801—3 vare alle svære Misvextaar og man vil paa-staa, at uden Adellers virksomme Foranstaltninger, vilde Tilstanden have gaaet over til den yderste Elendighed og Hungersnød. Vist er det ogsaa, at enkelte, trods de ivrigste Anstrængelser, virkelig døde den skrækkelige Hungersdød, hvorpaa man i det mindste havde Exempel i Stadsbygden (Sammesteds døde mange af Hunger 1784 og 85). «Det er tungt bittert» — siger Smith —

«Fast som Døden at leve i denne Tid blandt disse elendige Mennesker.»

Af Nedskriverens Fars Dagbøger fra 1802—4 fremgaar det ogsaa, at Adeler var høit anset idet han foranstaltede betydelige Partier Undsætningskorn sendt til Stadsbygden under min Fars Bestyrelse som Sognepræst sammesteds. Ved Uddelingen var Trængselen saa stor, ligesom en hel Armade af Baader fulgte min Far lige til Byen hver Gang han reiste ind for at besørge videre Tilførsel.

Adeler beboede nuværende Stiftsgaard, netop i hans Tid indkjøbt ved Staten af General Krogh.

Ved Adellers Ankomst til Byen Høsten 1802 modtages han i Bladet med en «Velkomstsang da han — Adeler allerede eier alle gode Borgeres Hjerter». (af Trybmacker).

Endnu i sit første Embedsaar hersteds, 1802, vil man finde en Fortegnelse undertegnet Adeler, over en Mængde Gaver, ydede af en stor Del af Byens Indvaanere, tils. 3600 Rdl. til Hjelp for de Trængende i Amtet idet han overdrager Uddelingen til en nedsat Kommission, bestaaende af Krigsc. Wibe, Foged Berg og Foged Elster. Den lange Fortegnelse over Giverne er ikke uden Interesse og sees de største Bidrag at være antagende af General Krogh 300 Rdlr., H. Meincke 500 Rdlr. Johan Tønning 150 Rdlr., Agentinde Lysholm 150 Rdlr., i de Tider saare betydelige Beløb. Selv sætter han sig sidst i Fortegnelsen med et Bidrag af 300 Rdlr. Endelig er det ham en Glæde at berette at Hs. M. Kongen har skjænket 1000 Rdlr. i samme Øiemed.»

I Marts Maaned 1804 gjorde vor Adeler en Reise i Opdal, hvor han efter Beskrivelsen synes at have nydt Kongelige Æresbevisninger, ja mere end det; thi ingen virkelig Kongelig Person er nogensinde bleven optagen med saa overvættes megen Opmærksomhed som Adeler. I Anledning af hans Ophold og Gjennemreise i Opdal var der opreist ikke mindre end 3 Æresporter paa forskjellige Steder med Deviser der i fuldt Maal udtalte Indvaanernes dybe Taknemmelighed for alt hvad han i hiin Trængselens Tid havde gjort for dem, i Deviser eller Inskriptioner, der atter bleve forandrede under Tilbagereisen hvor Almuen med Provst Rønnau i Spidsen er tilstede en masse og hvor «6 unge Dalens Døttre» afsyngede 5, rimelig af Provst Rønnau forfattede Vers.

Den første Æresport havde til Devise:

«Taknemmelighed møder dig paa Dine Veie».

Og en anden Æresport $\frac{3}{4}$ Mil fra Præstegaarden:

«Høiagtelse glæder sig alle vegne over
at see Dig».

Og ved Indgangen til Præstegaarden:

«Hengivenhed vover at byde Dig Hytte-
boernes lave Tag».

Ved et Eftersyn af Bygdemagazinet foregik ogsaa større Høitideligheder, Tale af Rønnau og Sang (5 Vers) af hine 6 unge Dalens Døttre. Deviserne forandredes med Afreise, saasom:

«Erindring af Dig er ædel Glædes Erindring».

«Efter at have seet Dig agter man Dig endnu
høiere:» Og paa den sidste Port:

«Det blideste Held følge Dig alle vegne».

— — — — —
Hans Afreise fra Trondhjem, den 23. Juni 1804 fortælles
saaledes:

«Vi have tabt en ædel Mand
og Adeler er hans Navn.»

Med Vemod saae vi den Dag imøde, da vi skulde miste vor
inderlige elskede Stiftsbefalingsmand, S. T. Hr. Kammerherre,
Baron af Adeler med Familie. Alt for meget havde den Ædle
virket til vor Taknemmelighed, alt for høit elskede vi ham, til at
vi ikke skulde ønske ved Afskeden, at give ham et offentlig Bevis
derpaa. Denne Stemning var almindelig og yttrede sig lydeligen
iblandt det hele Publikum. Der blev da underhaanden foranstal-
tet paa en Forhøining ved Grændsen af Byens Jurisdiktion $\frac{1}{4}$ Mil
fra Byen — over Veien — en Æresport opført og ganske be-
klædt med friske Grangrene, samt ziret med Egeløv og Blomster.
Paa den Side der vender mod Byen, læste man over Midten den
velmente Indskrift:

«Kun herlig Daad udmærker vor Adeler —
og Trønderne elske Ham, som sin tryggeste
Ven og Talsmand.»

Og paa den anden Side følgende:

«Han forlod os, O! for hastig. Men hans elskede Minde
udslettes aldrig af Trøndernes Bryst.»

Paa den høire Side af Portalen var hans Høivelbaarenhed,
og paa den venstre Side hans Gemalindes Navnetræk anbragt.
I en Distance af over 800 Alen henimod Æresporten, vare paa
begge Sider af Veien plantede smaa Grantræer, der dannede en
behagelig Allee.

Den Morgen saare tidlig, paa denne for Trondhjem fatale
Dag, var Alt i Bevægelse. Folkestimmelen var utrolig stor. Det
første Borgerkompani, under Anførsel af Christian H. Wejbye,
marcherede ud til Ihlevolden, stillede sig en front, og der hono-
rerede de høie Reisende saaledes som Avisen No. 51 melder. Det
borgerlige Jægerkompanies Ober- og Underofficerer, 12 Mand
sterk, under Anførsel af dets Chef Hr. Kapitaen Galschjødt, dan-
nede en Eskorte, og ledsagede de høie Reisende til Hest fra
Byen. — Paa Ihlevolden tilstødte denne Eskorte (ligesaa til Hest)
Officererne af de borgerlige Defensionskompanier her i Byen.
Derefter fulgte Magistratspersoner, Stadshauptmanden, Byens
eligerede Mænd og en del andre Indvaanere kjørendes. Ved An-
komsten i den fornævnte Allee, blev fra tvende her liggende hol-
landske Skibe saluteret med 27 Skud, og saavel de engelske som
andre, her paa Rheden liggende Skibe, vare prydede med Flagge
og Standere fra Toppen. Derpaa reed Hr. Krigsraad og Politi-
mester Blom — som i Forveien befandt sig ved Æresporten —
Hr. Baronen imøde og komplimenterede ham saaledes:

«En Deel af Byens Indvaanere har — paa denne sørgelige
Dag — forsamlet sig her paa dette Sted, for at sige Deres Høi-
velbaarenhed og ædle Familie, det sidste vemodfulde Farvel. De
ville tilgive, at disse tillige med mig udbede sig Deres Ophold
nogle Øieblikke ved den Æresport, som i Anledning Deres Af-
reise er opført ved Grændsen af Byens Jurisdiktion, efter at en
Sang ved Deres Ankomst er afsunget, den jeg herved med et
rørt Hjerte har den Ære at overlevere Dem til næste Station.

Ædle Baron! Den anstillede Fæstlighed har langt fra ikke
naaet den Fuldkommenhed man ønskede. Mangel paa Tid, siden
alle svævede i Uvished om Dagen naar De agtede at forlade os,
har foraarsaget, at vore Tilberedelser ere langt nedenfor vore
Ønsker, og ikke svare til den uindskrænkede Høiagtelse Enhver
bærer for Dem. Men, hvor ubetydelig Foranstaltningerne end ere
blevne, saa tør jeg dog tillidsfuldt forsikre Deres Høivelbaaren-

hed, at de ere udførte i den redeligste og bedste Hensigt, og vi smigre os derfor, at De ville undskylde den Simpelhed, der er synlig i det Hele.

Iøvrigt er min Evne for ringe til at kunne, efter mit Ønske, i passende Udtryk tilkjendegive Dem de utallige og grundede Vel-signelser, der ofres Dem i Dag, og som uafbrudt følge Dem fra denne By og dette Stift.»

Endvidere fortælles:

«Paa den Side af Æresporten, der vender til Byen havde det borgerlige Artilleri-Kompanies Ober- og Underofficerer posteret sig paa begge Sider, dannede en Gade, og paa den anden Side af Æresporten var 12 af Byens Brandofficerer posterede til Hest med Front mod Veien under Anførsel af deres Chef Hr. Oberbrandtmester Lie. Da de Reisende nærmede sig, galloperede Jægere i Forveien og stillede sig paa begge Sider i Linnie med det borgerlige Artilleri-Kompanies Ober- og Underofficerer samt Oberkonstabler. Det andet Borgerks. Hautboister istemmede en festlig Musik fra Altanen, der var anbragt over Æresporten. Hr. Baron af Adeler behagede ved Ankomsten til de borgerlige Jægere at stige ud af den aabne Vogn og ledsaget af sin fortræffelige Gemalinde og Datter at gaee tilfods igjennem det paa begge Sider opstillede borgerlige Militaire. Ved at nærme sig det Sted, hvor Chefen Hr. M. C. Peterson havde taget sin Post, taledes denne til hans Høivelb. og Gemalinde saaledes:

«Deres Ankomst til disse Egne for ikke fuldt 2 Aar siden gav os alle Liv og Munterhed. Vi troede den Tid ikke at skulle saa snart friste den Skæbne at miste Dem. Ak! alt for hastig maa vi sørge over Deres Bortreise. Ja, den nærværende Dag er en almindelig Sorgens- og Bedrøvelsens Dag, thi vi lide et nationalt Tab. Dog vi indsee, at det ikke kan være anderledes, og ere derfor tvungne til at finde os i vor Skjæbne. Reis da ædle Mand! Reis ædle Par! ledsaget af Trøndernes varmeste Ønsker! Maatte De stedse være saa lykkelige, som vi alle ønske det. Uudsletteligt er Deres dyrebare Minde indgaaet i vore Hjerter» — —.

Her var den talende saa bevæget, at han fandt sig tvungen til at holde inde, skjønt han vilde sagt mere. Hs. Hvb. Hr. Baron af Adeler, inderligen rørt af Synet af alt der omgav ham, svarede herpaa, med den ham egne Godhed, og i Udtryk der vidnede om

hans kjærlige Følelser. Han sluttede med den Forsikring, at være høiligen rørt over de Beviser paa Agtelse han stedse havde erfaret. Hertil blev paa Stedet svaret: «at ethvert Bevis paa Publikums grændseløse Agtelse ikkun var en Tribut, der skyldtes Hs. Hvbh., og at Naaden, hvorpaa alle nu offentligen frembragte deres Hylding, vilde være ham en sikker Borgen for Oprigtigheden af Trøndernes inderlige Kjærlighed til ham.» Syv Sangerinder, alle hvidklædte, og med grønne Krandsse omvundne, stode i de indvendige i Æresporten paa begge Sider anbragte Nischer, og istemmede nu følgende Afskedsang, som blev afsjungen under en sagte Musik:

Stille veemodfulde skue
mange mod Din Afskedsdag;
mange Hierter staae i Lue,
ofre Tak for Almeensag;
Held Dig! Held Du Adel er,
borget Navn Du ikke bær.

Ord og Sang ei kand udtrykke,
Hvad vort Hierte føle maae,
ved at tænke al den Lykke
Du i Uheld bød os naae.
Stolte Hæder for den Mand,
Som i Nød hialp Bondestand.

Ach! at vi saa snævt maae savne
Dig, vor hulde A d e l e r!
Dig, hvis Lyst det var at gavne,
som saa fast, saa virksom er!
Sielden er Din Ligemand,
Dyrebar for hvert et Land.

I vort Hierte staaer Dit Minde
varigt meer end Marmorpragt;
Man hos A d e l e r kan finde
Hvad som giver A d e l Agt;
hvor han vandrer ind og ud,
vogt ham, styrk ham, gode Gud!

Hr. Baron af Adeler, hvis hele Hjerte i disse Øieblikke synligen var rørt og bevæget, vendte sig med Taarer i Øinene omkring til den store Forsamling, takkede Alle og Enhver paa det Ømmeste for ethvert Beviis paa Kjærlighed og Agtelse. Han bevidnede sin inderlige bestandige Deltagelse i Alt hvad der vedkom os, og sagde, at Mindet om hans Ophold her paa Stedet vilde stedse være ham dyrebart. Derefter spadserede han med Familie videre til Fods forbi det ommeldte ridende Korps af Brandofficerer hvis Chef ved Baronens Ankomst til ham taledes saaledes:

«Tillad Hr. Baron! at jeg yttre hvad mit Hjerte føler, — og hvad jeg er overbevist om, stemmer overens, ei allene med den her tilstedeværende Forsamlings, men og med enhver ærlig Trønders Tænkemaade. Tanken om, at vi i Dag, formodentlig seer Hr. Baronen for sidste Gang, smerter os ubeskriveligen — men vi nære det Haab, at De enddog i hiine blidere Egne, stunddom vil huske, hvor inderlig Trønderne elskede Dem. Modtag da nu vor varmeste Tak for Deres utrættelige Ædelmodighed og talløse gode Handlinger i Trondhjem. Længe leve Hr. Baron Adeler! og Held følge ham bestandig! Det være vore ivrigste Ønsker.»

Hr. Baronen besvarede Alt paa en hans Sjels Storhed værdig Maade, og nu, til Alles ubeskrivelige Smerte, udtalte Han, Hans Gemalinde og unge Datter det os saa bittre Adieu.

Det hele ved denne rørende Afsked var ubeskriveligen fæstlig; Høitideligheden forøgedes ved den dybe Stilhed, der herskede iblandt den store Masse af Mennesker. Reisen fortsattes nu, idet Brandkorpsets Officerer rede foran Vognen, i hvis Spidse Hr. Krigsraad Blom tog sin Plads ved Oberbrandmesterens høire Side. Ober- og Underofficerer af Jægerne, Officererne af de andre Borgerkompanier samt alle Ovennævnte fulgte derpaa og ledsagede de elskede Reisende til den første Station, Oust, hvor de blev beværtet med Frokost. Her gjorde det hele Følge til Hest Front mod Veien, paa den Kant af Gaarden hvor Hr. Baronen videre skulde reise. Og efter at Hs. Hvbh. og Familie med samtlige Tilstedeværende havde taget en rørende Afsked, reiste de videre. Et tre Gange længe leve Baron Adeler! fra de ommeldte ridende Korps, som Hr. Baronen besvarede med 3 Ganges Hurra for Trondhjem, sluttede Høitideligheden ved

den smertefulde Afreise. De bemeldte Ridende Korps fulgte derefter i Orden tilbage, og ved Tilbagekomsten gjorde de Front mod hinanden, paa Byens Torv, og udraabte offentlig 3 Gange:

Længe leve Baron af Adeler med høie Familie! og hvorefter de gjentog Hr. Baronens Fryderaab med 3 Ganges Hurra for Trondhjem.

Saaledes hyldedes udmærkede Fortjenester og heldigen — til Bedste for mange Tusinde — anvendte Talenter. Denne udmærkede sjeldne Hylding er saa meget mer hædrende, da den var en almindelig Yttrnig af Alles forenede Følelser.

«Han, den ædle over vor Roes ophøjede Adeler er borte; Lykkelig I, i hvis Midte han herefter virker. Hvi blev det ikke vor heldige misundelsesværdige Lod, at beholde ham?» —

De næsten kongelige Æresbevisninger, som blev denne Stiftamtmand til Del, ere saa meget mærkeligere, som Baron Adeler ikkun opholdt sig her i henved 2 Aar. De ham overførte Æresbevisninger ere fast enestaaende og overgaar langt hine Høitideligheder i 1704, 1733, 1773, 1788, 1814, da kongl. Personer besøgte Trondhjem.

At Adeler, som forannævnt, maa have følt sig smigret og bevæget over al den ham viste Opmærksomhed, fremgaar af følgende Opsats, dateret Christiania den 3die Juli 1804.

«Jeg maatte være det utaknemmeligste Menneske om jeg nogensinde kunne glemme de hædrende Beviser paa Venskab og Godhed, som saa mange fortræffelige Mænd gave mig ved min Afreise fra Trondhjem. Disse Venskabs og Godhedsbeviser, som jeg kun kan have for en ypperlig Nation, fra hvilken jeg er stolt af at nedstamme. Ædle Trøndere! modtag min varmeste Tak, saavel for denne mig saa inderlig rørende og uventede Afskeds-høitidelighed, som og for enhver opmuntrende Deltagelse i min Skjæbne, som De have vist mig under mit Ophold i Thjems Stift, og modtag tillige mine ivrige Ønsker for deres bestandige Held. Takkes med disse faa Linnier som et taknemmeligt Farvel jeg ønskede særskilt at kunne tilbringe enhver Velynder i dette Stift, og tro at den mig givne Forsikring, at være i Deres venskabelige Erindring, er mig saare Dyrebar.

Adeler.»

Ogsaa fra andre steder i Amtet findes Opsatser i Bladene til den Bortreistes Pris; saaledes fra Namdalens Fogderi hvor han tildeles Lovtaler i det Uendelige:

«Dybt saarer det vore Hjerter at miste Dig. Du over al vor Roes berømmelige Adeler. Mindet om Dine ædle Handlinger gjør os misfornøjede med Skjæbnens Beslutning at berøve os Dig. Ikke før saa Trondhjem Dig, førend du strax ynkedes over Medbrødres Jammer og truende Hungersnød, saa ilede Du at komme de mange Trængende til Hjælp, opmuntrede ædle Medborgere at følge Dit Exempel, og foredrog Landets Nød for vor milde Landsfader. Utrættelig var Din Virksomhed at hjælpe den mødige Landmand, og ingenlunde have vi, de længst borte i Amtet, været mindre Gjenstand for Din Opmærksomhed end hine Kjøbstaden nærmere Bygder. Tusinder bleve udrevne af Hungerens graadige Svælg, og disse Frelste takke derfor Dine rosværdige Foranstaltninger. Uforglemmelige Velgjører! modtag da vort svage, men velmente Tak for al den Omhu og Kjærlighed Du bar for os, for den Hjertens Godhed, Blidhed og Medlidenhed Du stedse viste mod Enhver af os! Held følge Dig uafbrudt, ædle Hædersmand! Ei skal Dit Minde forgaa hos os, Dit store Navn aldrig uddøe. I vore Hjerter skal det fortjente Æreminde oprettes Dig. Uudsletteligere end i det haardeste Marmor skal der Din Berømmelse være præntet:

Armodens Talsmand, de Nødlidendes Frelser.»

Fra en Opsats fra Værdalen, 1808 sees, at det nuværende Monument for Kong «Olaf den Hellige» ved Stiklestad er opreist og bekostet af Adeler. «Værdalens Beboere vilde derfor, ved en Indskrift, og paa lignende Maade vedheftet Støttens Fodstykke, som den der forhen pryder dens Søile, vide taknemmelig at nævne den sande Store, der i saa mange Henseender fortjener det nordenfjeldske Norges Erindring og Høiagtelse.»

Vor Adeler døde som førmeldt i Aaret 1816. I denne Anledning forefindes et Digt, «Tanker ved Geheimeraad Adelsers Død» af Eilert Hagerup v. Addr. 1816 no. 40. Man finder her Udtryk som:

«Paa Ærens Bane og i Armods Løndoms Vraa Din Daad udbredte Held — aftørred Kummers Taarer tidt herneiden, Nidaaens Bredde og Værdalens Stiklestad Gjenlyder nu med

Tak — og ak! med sorgfavnet Stemme: At ved Din Forsorg Trangens Menneske blev glad; — Dig Hungrens Børn velsigne — aldrig vil forglemme! — Er den af Adel, den, som ædelt handler, tænker — O, hvilket Adelskab Dit ædle Hjerte Dig forhvervet har: — Nu Salighedens Gud et bedre hist Dig Skjænker, Thi Dine Gjæringer — Din Løn — Dig følge der. Ak! Jeg Dig savner! I Løndom her en stille Taare Sig af mit Øie lister frem; Den nægtedes Din Hædres Baare, At væde og ledsage hen til Gravens Hjem. Men, aldrig — nægtes skal mit Hjerte, Saa længe det formaar at slaa og Sjelen tænke kan, Dit Savn, o dyrebare Adeler! at mindes med vemodig Smerte Og for enhver Velgjerning Dig velsigne, ædle Mand.

STIFTAMTMAND ERIK MUST ANGELL

Var en yngre Broder af den os endnu bekjente Stiftsprovst Jonas Angell, der boede ved Bybroen, er født den 15. Septbr. 1744, deponerede fra Trondhjems Skole 1763. Tog først theologisk, og Aaret efter juridisk Examen (begge med laud.) For at føie sin Moder, der ønskede at han skulde blive Præst, studerede han først Theologi. Da hun havde hørt ham prædike — som Kandidat — og saaledes opfyldt hendes Ønske — studerede han Jus, hvortil han havde mere Lyst. Blev 1774 Borgemester efter Bredahl, Præsident 1788 og 1800 Justitiarius ved Trondhjems Stifts-overret, 1782 Medlem af Vidensk. Selskab. Gift 1780 med Anna Marie Lysholm, født 1757, Død 1826.

«Borgermester Angell», siger Smith, «er en Mand af jevn Forstand, jevne Kundskaber, men kunde Indbildningen om egne Fortrin skabe den store Mand, saa eiede vist ikke Norge større Mand i sit Skjød. Manden er rig, og det er en stor Skade for ham, hidsig er han tillige, saa han ingen Modsigelser taaler, misundelig, som alle svage Sjæle, men med alt dette er han en god Embedsmand, og jeg har ellers al Grund til at tro, han er en ærlig Mand, naar det kun ikke kommer an paa at afveie sine Ufuldkommenheder mod andres eller andres mod sine.»

Et mærkeligt Aktstykke findes i H. M. Müllers Manuskript-samling: Stiftets Erklæring af 5. mars 1774 i Anledning af Angells Ansøgning om Borgermester-Embedet.

Da Borgermester Bredhal efter 3 Mdr. Ophold i Kjøbenhavn

formedelst Øiensvagthed nødtes til at søge Afsked, ansøgte Posten af E. M. Angell i hvilken Anledning Stiftamtmanden bl. A. yttre, «at han endskjönt et haabefuldt ungt Menneske fattes den Øvelse, den Kunskab og Erfarenhed som dette i sig selv vigtige Embede udfordrer. Her maa sandelig en ganske anden Mand til. T.hjems By trænger til en veløvet og drevet Mand til at være Borgermester i Raadstuen og udenfor Raadstuen. Borgere have nu i mange Aar savnet saadan deres rette Talsmand og Forsvar og jeg som Stiftamtmand (v. d. Osten) kunde og burde være mindre bebyrdet med at spille min til andre Embeds-Pligter kostbare Tid ved hidintil havde frugtesløse Bestræbelser for at faa den forjagede Tillid og Enighed indført igjen mellem Magistrat og Borgerne, ja desværre! mellem Magistratens Personale selv, som indbyrdes ere uenige. Med al den gode Tro og Tanke, som jeg gjør mig om Kontrahenten E. M. Angell tvivler jeg dog høiligen paa, at hans Evne er til at overvinde og at udføre disse Herculeos labores.»

Han (Stiftet udentvivl rettere Stiftsdirektionen og skrevet af Biskop Bang) foreslog derfor ældste Raadmand M. Alstrup til Borgermester og Angell til vice-Borgerm. med Raadsmands Løn.

Efter en Kancellie-Promemorie af 1798 sees Angell at have besværet sig over at Assessor Aagaard i Retten havde indtaget Justitiarii Plads, under dennes Fraværelse; «og da dog Aagaards Plads er nedenfor Angell, saa befales, at Enhver beholde sin Plads selv under Udførelse af Justitiarii Weces & Co.»

Som Borgermester boede Angell i egen Gaard i Nordre Gade (nuværende Fotograf. Krums Gaard.) (Nordre Gade no. 6).

Endelig optræder han som Stiftamtmand, efter Adeler i 1804 og bor nu i Stiftsgaarden indtil han tog Afsked 1810 og flytter derpaa tilbage til sin Gaard i Nordre Gade. Døde 28. August 1814 paa sin Avlsgaard Nardo i Strinden og ligger begravet i indhegnet Gravsted paa Domkirkegaarden tæt ved Kongsgaarden.

I bladet No. 7, 1808, udsteder han den Befaling, at al Korrespondanse paa Storbritanien er forbudt, og Breve til Udlandet maa Dagen før Postens Afgang afleveres uforseglede paa Stiftskontoret for af Angell at gjenlæses og forsegles. Al engelsk og svensk Eiendom konfiskeres og al Gjæld til disse Magter indbetales, under stor Straf i Undladelsestilfælde, til den danske Statskasse.

FREDERIK CHRISTOFFER, Greve af TRAMPE, Dr. juris,

Stiftamtmand i Trondhjems Stift fra 1810 til 1832, altsaa i 22 Aar, den eneste foruden von Ahnen, der siden Reformationen har tilbragt saa lang Tid i dette Embede, skjønt vi i dette Tidsrum tæller 39 Stiftamtmand i T.hjem.

Efter Bernt Moe hidsættes i Uddrag:

Familien Trampe nedstammer fra Hertugdømmet Pommern, hvor den hører til dette Lands ældste adelige Slægter. Den første af dette Navn, egentlig Tramp, nævnes allerede i Aaret 1274, ansat ved Hertug Bogislaus den 4des Hof. Derpaa opregnes flere Generationer af Familien Trampe — —. Fast ansat i Norge vides ingen af Familien at være bleven førend i Aaret 1810, da en Sønnesøn af en Generalmajor P. D. v. Trampe, ved Navn Fred. Chr. Greve af Trampe blev udnævnt til Stiftamtmand over Trondhjems Stift. Denne var født 19. Juni 1779, blev Student 1794, og juridisk Kandidat 1798 med laud, var senere en Tid volontør i det danske Kancelli, blev 1800 Vice-Landsdommer paa Lolland og Falster, senere Kapitaen og Kompagnichef ved Fyenske Landværn-Regiment, 1803 Kapitaen a la suite ved det søndre Sjællandske Inf. Regm., 1804 Amtmand i Vester-Amtet paa Island, s. A. efter Ansøgning afskediget fra Krigstjenesten, 1807 Doctor juris i Kiel, 1806 Stiftamtmand paa Island, 1808 Kammerherre, 1810 Stiftamtmand i T.hjems Stift og Amtmand i søndre T.hjems Amt, 1811 Ridder af Dannebrog, 1818 ditto af Nordstjernen og 1825 Kommandør af samme Orden. Døde 18. Juli 1832. Han var 3 Gange gift, først med Sophia Frederika von Henrik, Enke efter den bankerotede Kjøbenhavnske Handelsmand Baron Henrik v. Bolthen, siden med Thea Colbjørnsen, Datter af den berømte lovkyndige Nordmanden Jacob Edvard Colbjørnsen, (død 1802), og 3. Gang med Komtesse Amalie Ulrika Frederika von Schmettow (født 29. April 1791), Datter af tysk Rigsgreve Schmettow.

I sit første Ægteskab havde Greve Trampe 2 Sønner og i sit 3. 2 Sønner og 2 Døttre, alle fødte før Loven af 1. August 1821 om Adelens Afskaffelse i Norge.

Han reklamerede for Stortinget 1824 sine grevelige Rettigheder, idet han tillige nedlagde følgende (ordret aftrykte) Protest:

— — — «Haabende saaledes paa lovbeftet Maade at have opfyldt fornødne Beviisligheds Documentation efter Lovens Parg.

7 og nedlæggende underdanig Paastand om at Privilegium og al Ret og Rettigheder af hvad Navn nævnes kan efter Patentes Hjemmel og Bebrevelse maa blive antegnet bevaret efter Tilsigelse i Lovens Paragraf 6 for mig og mine i lovligt Ægteskab førend Bekjendtgjørelsen af Loven af 1. August 1821 fødte Børn, hvorhos tillige for mig og dem og Slægtens ufødte Descendentere tillader mig at nedlægge underdanigst Protest og Reservation for den Berøvelse af Privilegium og Forrettighed af hvad Navn nævnes kan, som Lovens Bud af 1. August 1821 tilføjer mig og dem, og formenende mig og dem Adgangsberettigede til Erstatning efter Grundlovens Par. 105, at nedlægge tilføjet Reservation og Paastand, at som den meste Erstatning jeg kan gjøre mig det tænkeligt at Sagens Natur tilsteder, de og Descendentere i al Fremtid, naar, saafremt og saasnart Tidens Følge maatte med sig føre mueligen en Forandring eller Modifikation i Loven af 1. August 1821 og Gjenoprettelse af arvelig Adel, da maatte ansees og eragtes de jure berettigede til at indtræde tilbage i den fulde Nydelse og Udøvelse i den Udstrækning den nu haves eller som med de nærmere Bestemmelser maatte passe, af den dem nu berøvede Ret og Privilegium».

Trampe eiede, Som Grev Schmettows Svigersøn, den store Gaard Rotvold, hvor han boede om Sommeren, om Vinteren derimod i Stiftsgaarden. Døde paa førstnævnte Sted efter at være kommen syg hjem fra en Embedsreise. Ligger begravet paa Hlade Kirkegaard. 1811 Medlem af Vidsk. Selskab hvis Præses han ogsaa blev i sit sidste Leveaar.

I Decbr. 1812 lader han bekjendtgjøre, at han efter kongl. Befaling ufortøvet maa reise ned til Kjøbenhavn for at deltage i den for Norge anordnede Provideringskommission og tager i en lang og eiendommelig Opsats rørt Afsked med sine Venner i Trondhjem. Ved Tilbagekomsten i August 1813 modtager han under flere Høitideligheder, idet «et talrigt Selskab af T.hjems agtværdigste Indvaanere» mødte ham paa Gjestgivergaarden Melhus; og ved Ankomsten til Stiftsgaarden modtoges han «høitidelig» under Musik &c. &c.

I Begyndelsen af dette Aarhundrede oprettedes her et frivilligt Jægerkorps, hvis Chef var en Sand under Titel af Kapitain.

I Aaret 1814 opfordrer Trampe dette Korps til at indtræde blandt Fædrelandets Forsvarere i en Opsats, der slutter saaledes:

«Brødre! vi have alle svoret til Norges Sag, nu er Tiden kommen at besegle Eden med Daad og Gjerning; Enhver vil føle Opfordringen i sin egen Barm; jeg kundgjør dette allene for at underrette, at Enhver, som føler sig Kraft, Evne og Leilighed til at indgaa i Korpset, kan indskrive sig enten hos Kapitain Sand eller hos mig. Længe leve Kongen!

Fred. Trampe».

Det af Falsen i 1814 oprettede frivillige Jægerkorps, hvis Chef han ogsaa blev, mødte Understøttelse af Trampe, i hvilken Anledning henvises til Bekjendtgjørelse i Adr. Avisen No. 63 for 1814.

Grev Trampe deltog i Fælledskab med Chr. Lorck og L. Johannesen i den under 15. Decbr. 1813 i Christiania etablerede Komite af 15 Medlemmer til Dannelse, under Chr. Fr.s Præsidium af en privat Laanekasse, efter at Ideen om en Banks Oprettelse af den danske Regjering var opgivet. Mødets Forhandlinger endtes 4. Januar og den paafølgende 5te indfandt Prindsen sig (i det forhenværende Storthingslokale) holdt de fornødne Taler og lykønskede Nationen med de vundne Resultater. Der dannedes da en Subskriptionsplan, indført i en Protokol, Prindsen selv tegnede sig for 90000 Sølvdaler; men uagtet der paa Stedet tegnedes eller subskriberedes 2,416,000 Sølvdaler, blev der, som bekjendt, intet af den hele Plan.

Efter Flamand, «Frederik den Sjettes Hof», hidsættes følgende Episode af Trampes Ophold paa Island:

«Ligesom Englænderne tidligere (nemlig efter Overfaldet 1807) havde bemægtiget sig de dansk-vestindiske Øer, saaledes syntes det ogsaa i Aaret 1809 at Englænderne vilde opkaste sig til Herskere over Øen Island. Da Stiftamtmand Grev Trampe ankom der den 6. Juni 1810, (Trampe opholdt sig paa Island fra 1806—10), underrettedes han om, at der var etableret engelsk Handel der i Landet den foregaaende Vinter, og forbød det. Herover blev ført Klage til Kommandøren for et her liggende engelsk Krigsskib. Trampe nødsagedes til at træde i Underhandlinger med denne, og der blev indgaaet en Overenskomst, hvorefter den engelske Kommandør forpligtede sig til at afholde sig fra al

Fiendtlighed imod Landet og til at respektere offentlig og privat Eiendom.

Kort efter ankom til Reikavik det engelske armerede Fregat-skib «Margareta and Ann», ombord paa hvilket Eierne af den paa Island etablerede engelske Handel, en vis Kjøbmand Pfilps fra London, befand sig, tilligemed den forhenværende danske Kaperfører Jørgen Jørgensen. Egenmægtigen og uden at nogen Hindring lagdes dem iveien, lode disse Greve Trampe som Fange føres ombord paa bemældte Skib, hvor han fra den 25. Juni til 30. August holdtes under streng Bevogtning —».

Denne Jørgensen optraadte derpaa som «Landets øverste Bestyrer, hele Øens Beskytter og Øverstbefalende tillands og tilvands.» Under denne Bemægtigelse af Regjeringen, som varede fra 25. Juni til 23. August, bleve mange Voldsomheder udøvede. Offentlige Kasser plyndredes, offentlige Eiendomme og Magaziner konfiskeredes, private tildels ogsaa, — — — Forbrydere løslodes, Embedsmænd bleve afsatte og andre beskikkede i deres Sted. Endelig ankom en Kapt. Alex. Jones til Island og gjorde Ende paa dette Uvæsen efter at have hørt Trampes omstændelige Beretninger over den ham og Landet overgaaede Overlast — — — Trampe, en Tilsynsmand og 2 Kjøbmænd, nøie bekendte med det Forefaldne, afreiste til England med en engelsk Fregat for at optræde imod Jørgensen, der ogsaa blev dømt til Deportation og sendt til Australien.

Efter Faye 1814 sees det, at hverken Trampe eller Bugge vilde undertegne den af C. Falsen forfattede og af Byens bedste Mænd undertegnede Adresse til Prinds Christian under dennes Ophold i Trondhjem fra 5.—9. Februar 1814, indeholdende en Demonstration imod den formentl. Plan at lade sig udraabe til Konge. Begge undskyldte sig «paa Grund af deres Embedsstilling». Addressen blev ikke officielt overrakt Prindsen, men modtog dog efter Anmodning af Trampe, en Afskrift deraf. Som bekendt førte vor Trampe en eiendommelig Kancellistil og hvorpaa her et Par Prøver:

«Ovenstaaende Højesteretsdom over — — — overstilles henholdigen til Resol. af 13. Juni 20 herved tjenstligst Hr. Foged Klingenberg til Exekutions behagelige Embedsbesørgende paa den citerede Resol. Bestemmelse foreskrevne Maade og under

lagttagende af Resol. af 17. August 21 og imødesees i sin Tid den efter ovenstaaende fornødne Underretning eftersom Fremgaaende eller fuldbyrdede Udførende giver Anledning.

28. Februar 31.

Fred. Trampe.»

Endnu en (Paategning af en Dom):

«Oversendes med sagtilhørende foregaaende Acte og derpaa ergaaede Stiftsoverretsdom, herved tjenstligst Justitarius i Trondhjem's Stiftsoverret til Sagens behagelige forføiende ny Indkomme for Stiftsoverretten.»

D. S.

STIFTAMTMAND FREDERIK RIIS,

Søn af Johan R., er født i Christiania 1789, Student 1806, jur. Kand. 1809; blev 1810 Politifuldmægtig og 1813 Politi-Sekret. i Xania; 1816 Byfoged sammesteds; 1831 Amtmand i Nordre Bergh. Amt, 1832 Stiftamtmand i Trondhjem og 1840 i Christiania. Døde sammesteds 22. Octbr. 1845. Var Medlem af Vidsk. Selsk. i Trondhjem.

Denne Mand nærede vistnok temmelig sterke aristokratiske Grundsætninger og blev derfor heller ikke forskaanet for en mængde Opsatser og Angreb i hine demagoiske Blade hvorefter vi i disse Tider især havde god Forsyning inden Byens eget Omraade. Men det skal ikke kunne negtes, at denne Mand udfoldede ualmindelig Virksomhed og var i det Hele taget en dygtig Stiftamtmand.

I 1798 oprettedes ifølge Reskr. en Torvindretning i Trondhjem hvorefter Handelsstanden lovede sig meget og bidrog 500 Rdlr. til dens Istandbringelse. Men den holdt sig ikke længe og havde allerede i mange Aar været nedlagt da Riis igjen søgte at faa den oprettet paanyt; men dette vagte Forargelse hos mange og hvorefter Bladene indeholde en Mængde bitre Anfald imod Riis, der imidlertid ikke lod sig skrække. Det viste sig ogsaa, at den forøvrigt utvungne Indretning, var en fornuftig Foranstaltning idet den siden har vedligeholdt sig lige til vore Dage, er stedse mere og mere søgt og, som man maa antage, grundfæstet for Fremtiden.

Ved Amtsformandskabet i 1840 holdtes flere Taler til Riis

i Anledning hans Fraflyttelse hvor man med dyb Anerkjendelse udtrygte sig for Riises Virksomhed og Omsorg for Kommunernes Vel v. Addr. No. 42—57. Paa Borgerklubben holdt et stort Antal af Byens Borgere et Afskedslag i samme Anledning og hvor Stemningen var meget animeret.

Allerede i 1833 satte han sig i Bevægelse og indkom til Finantsdep. med en Forestilling ang. Skattevæsenet, T.hjems By vedkommende, og hvoraf strax derpaa fulgte at en egen Kæmner ansattes for Byen med en Aflønning af 300 Sp. Aaret efter kom han i en stor Feide med den ansatte Kæmner, Ellefsen, der indførte den, vistnok ganske rigtige Regel, at Udpantning foregik hos Enhver, uden Persons Anseelse, der fandtes paa Restancelisten. Raden kom da ogsaa til Riis selv, der imidlertid uden videre afviste Udpantningspersonalet, dels fordi Riis, som han senere oplyser, dengang havde 400 Sp. tilgode af Bykassen, men hovedsagelig fordi at enhver Restanceliste, som han paastod, skulde være forsynet med Stiftets Approbation. Denne Paastand har vistnok sin Hjemmel i Lovgivningen men havde hidtil aldrig været anvendt in praxis. Da var det at Ellefsen frasagde sig Posten.

I Aaret 1835 har Riis det meget travelt med at faa etableret en ridende Borgergarde, bestaaende af 20 Mænd og en Ritmester. Den kom ogsaa istand med Kjøbmand Laur. Grundt som Ritmester og paraderede ved Carl Johans Ophold her i dette Aar fra 31. Aug. til 8. Sept.

Alle Riises efterladte Børn ere afgangne ved Døden, den sidste var Emma Vilhelmine Louise, født 1822, gift med Kaptein J. Krogh af T.hjemske Brigade. Hun døde 25. Mai 1877.

STIFTAMTMAND KARELIUS AUGUST ARENTZEN,

Riises Eftermand, er født i Kjøbenhavn 10. Novbr. 1802, Student 1820, kom til Norge 1821 og tog juridisk Examen 1827, var fra 1826 Fuldmægtig, fra 1831 Bureauchef og fra 1833 Exped. Secr., samt blev 1840 Stiftamtmand i Trondhjem. Udgiven nogle Skrifter (v. Kraft). 1857 Stiftamtmand i Christiania. Hans Kone, Hanna Arentzen; døde 12. Octbr. 1869, 61 Aar gl.

Arentzen var en virksom Stiftamtmand, hvis hæderlige Karakter nød saare megen Anerkjendelse. Led meget af Tunghørthed der formodentlig har tiltaget med Aarene. Døde 1876.

CARL FREDERIK MOTZFELDT,

Søn af General Maj. Carl M. Motzfeldt (død 1816), er født 3. April 1808, blev Student 1827 og jur. Kandidat 1838. Han blev 1834 Kopiist og 1843 Fuldmægtig i Rev. Dep. og var Sekretair i Unionskommissionen, blev 1854 Stiftamtmand i Tromsø Stift og Amtmand i Finmarkens Amt, var 1857 og 58 Storthingsmand fra Tromsø Kjøbstad og blev s. A. Stiftamtmand i Trondhjem. Udgiven endel Skrifter og Redaktør af den «Konstitutionelle» 1841—42 m. m. Storthingsmand fra T.hjem 1868—69, ligesaa 1871—73—74—75. Den «Konstitutionelle» var i sin Tid et velsignelsesrigt Blad der troligt arbejdede imod Morgenbladets daværende Udskeielser. Motzfeldt er meget anset og dygtig Stiftamtmand. Formand i Tilsynskomiteen for Reitgjerdets Pleiestiftelse, Medlem for Direktionen i Størn-Jernbanen, Ridder af St. Olafs-Ordens Storkors. Død 24. Juni 1902.

MAGISTER BENJAMIN DASS.

(Efternævnte Fortegnelse over Rektorer fra 1735 til vore Dage, ere tagne af H. H. Müllers Bidrag til T.hjems Katedralskoles Historie).

Benjamin Dass, født i Nordland 1705, dimitteredes fra T.hjems Skole 1726, blev 1734 Rektor sammesteds og 1735 Magister. Resignerede 1754, reiste saa til Kjøbenhavn, opholdt sig fra 1769 hos Schøning i Sorø, døde 1775 i ugift Stand. Han beskrives som en meget duelig Rektor, «annammede T.hjems Skole (efter Schanke) i en meget slet Tilstand og efterlod den i en ypperlig». «Hvor rare ere dog ikke saadanne gode, udi alt fuldkomne Rektorer! Saadanne vare Mag. B. Dass og hans Eftermand, G. Schøning; deres Støv være velsignet og deres Æreminde udødeligt». Begge testamenterede Vidsk. Selskab hele deres Bibliothek, tilsammen omtrent 12000 Bind, hvorved Grundvolden lagdes til Selskabets Bibliothek.

Dass laa i en forskrækkelig Feide med sin Konrektor H. E. Hagerup, Biskop Hagerups Søn, der synes at have været et boreret og uroligt Hoved. Denne indgiver Klage til Biskopen, som atter sender denne til Dass. Erklæring tilligemed et Synderegister over dennes mange Forseelser og med Trudsel om at indgive Klage til Hans Majestæt, hvis ikke Hr. Rektor falder tilfode.

Denne indgiver et vidtløftigt Forsvarsskrift hvoraf synes at fremgaa, at Dass staar i sin fulde Ret og at Biskopen og Søn vare ham fienskestemte. I Aarene 1739—46 varierede Discipelantallet imellem 50—75; den store Konflux, Skolen havde under Dass, bevises bedst deraf, at han i de 16 Aar, han var Rektor, dimitterede 169 til Akademiet. Suhm sætter Dass over Gunnerus i Lærdom og vist er det, at Dass bragte T.hjems Skole i en meget blomstrende Tilstand. Dass forærede Schøning sin hele sjeldne Bogsamling med den Betingelse, at han skulde forøge den, og at siden Alt skulde tilhøre V. Selskab i Trondhjem, et Løfte som Schøning ikke forsømte at holde.

ISACH GEORG DASS,

fød 1817, blev som Skolediscipel optaget i 30 Aarene som eget Barn hos daværende Prokurator Brinchmann der holdt ham frem paa Latinskolen, ved Universitetet hvor han underkastede sig juridisk Examen i 1844. Han var derpaa Fuldmægtig hos en Høiesteretsadvokat i flere Aar, indtil han 1849 nedsatte sig paa Molde som Sagfører. Her indlod han sig i Skibs-Interessentskab og gik i økonomisk Retning aldeles til Grunde. Gift, mange Børn. I 1869 udnævnt til Foged og Sørenskriver m. m. i Vardø hvor han døde 1871.

MAG. SØREN PETER KLEIST,

fød 1734, laa som Student paa Balkendorff Kollegium i Aarene 1753—57 og blev 1765 Rektor ved T.hjems Katedralskole. Havde Prædikat af Magister. Var Schønings Eftermand og Smiths Formand. Døde den 14. Februar 1781, 47 Aar gammel, ugift, nedsat i Domkirkens Ligkjelder, begravet i Jorden 1867 tilligemed Gunnerus og Fl. Udgiven nogle latinske Skrifter samt et Skoleprogramme af Aaret 1769 handlende om Harald Haarfager.

Efter Testamente af 5. Febr. 1781 skjænkede han sin Formue, der udbragtes til 12,340 Rdlr. til en Arbejdssstiftelse i T.hjem og sin Bogsamling, 963 Bind, til T.hjems Latinskole. Førstnævntes sidste Paragraf indeholder den Klausul, at hvis Bestyrelsen for Legatet i nogen Maade skulde afvige fra Testamentets Bestemmelser, skal det af nærmeste Slægtning kunne erklæres hævet til Fordel for Arvingerne.

I Kleistes Tid øvedes Disciplene i at holde offentlige Foredrag, v. Aargang 1769, en Øvelse, som nu synes at være ophørt.

I Fortegnelse over Byens Gader og Veiter (Blad 12, 1768) hedder det: «Munkegaden tager sin Begyndelse ved Hr. Rektor Kleist og gaaer ned til Søen.» Man skulde heraf slutte, at Kleist maa have boet i Justitiarius Rolls nuværende Gaard. (Den tekniske Mellemsskole ligger nu paa den Tomt hvor Rolls Gaard laa). (1919).

I 1873 reistes ham en Mindesstøtte over hans Gravsted med Inskriptionen: «Det af ham stiftede Legat satte ham dette Minde Aar 1873».

LAURITS SMITH,

fød 12. April 1754 i Kjøbenhavn. Hans Fader var Toldbetjent. Deponerede fra Kjøbenhavns Skole 1772. Blev 1773 Alumnus paa Klosteret. 1776 Lærer i Filosofi og de skjønnede Videnskaber ved Krigsskolen. Fik 1779 Prædikat af Professor. 1780 ligeledes Lærer ved Søakademiet. 1781 Rektor i Nykjøbing. Samme Aar Rektor i Trondhjem. 1784 Sekretair i Vidsk. Selskab sammesteds efter Wittrup med 16 mod 14 Stemmer der faldt paa Assessor Tislef. Der var nogen Strid under Valget; men Smith blev valgt, og han holdt et kort Foredrag takkende Selskabet for den ham viste Tillid og Valg, lovende at ville anvende alle sine Evner og Kræfter til Selskabets Tjeneste.

Efter kun 4 Aars Ophold her, i hvilken Tid han vistnok udviklede en mærkelig Virksomhed og hvorom mere siden, blev han 1785 ansat som Præst til Veile. 1788 i samme Egenskab til Friderichsberg og Hvidourn. 1789 nederst Kapelan ved Holmens Kirke. Samme Aar Doct. Theol. ved Universitetet i Göttingen. 1792 Slotspræst til Fredensborg og Sognepræst til Asminderød. Døde i Kjøbenhavn 22. Marts 1794, altsaa kun 40 Aar gammel.

Blandt en Hoben Skrifter, som denne Mand har udgivet, bemærkes her kun: 1. Prædikener holdne i T.hjems Domkirke. 2. Samleren, et Ugeblad, 1 Hefte 1784, 2, 1789, det første udgivet i T.hjem. Forøvrigt findes ogsaa hos H. H. Müller en kortfattet Skidse af denne mærkelige Mands Vitæ.

Rektor Smiths Authobiografi findes i L. Daaes «Bülows Papirer» og et Uddrag deraf turde her være paa rette Sted.